

RĂVAȘUL

Editor și redactor resp.:

Petru Ț. Barițiu

Adresa: Jokai u. 6.

Pe 1 an (52 nri de câte 16 pag.) 6 cor.
Pe o jumăt. de an (26 de nri) 3 cor.

Intemeietorul foii:

Dr. E. Dăianu.

Ion Al. Brătescu-Voinești: In lumea dreptății.

Socotesc de foarte nimerit, că într'o revistă senină și evlavioasă, precum e «Răvașul», să se vorbiască de volumul de nuvele al d-lui Ion Al. Brătescu-Voinești, din care se desface o mireasmă atât de binefăcătoare pentru sufletele noastre...

Dacă e adevărat, că din opera unui scriitor poți să refaci sufletul acestuia, atunci dânsul are un suflet deosebit de bun, cinstit și evlavios, cu dragoste pentru fericirile curate și fără de prihană, pentru frumsețile senine ale naturii și mai ales cu multă dragoste pentru cei ce sufer, pentru cei nefericiți, pentru cei repuși de răutățile lumii.

Natura cu multele ei frumseți, cu aerul curat care înviorează, cu florile cari zimbesc și înseninează, este pentru el un izvor de primenire a sufletului, un izvor de liniște, un izvor de gânduri bune.

Iubește viața potolită și împăcată, viața plină de virtuți, viața cu bune rosturi gospodărești, viața curată, atât de curată, încât poate să-și afle fericirea chiar și numai în vraja și în farmecul, ce se desface din această largă priveliște a naturii. Pentru el fericirea și liniștea casei, nu se poate întemeia decât pe virtutea și curăția sufletelor și dintr'o parte și dintr'alta, făcând din familie un liman, la care să se întoarcă omul, precum se întoarce corăbierul în port, după o noapte viforoasă.

O așa viață sufletească am avut noi odinioară, viața aceea tihnită și curată, care o duceau boerii nostri de țară în mijlocul gospodăriilor lor bogate, viață întocmită în dragostea de D-zeu și în dragostea de strămoși și de pământul gospodăresc.

Atâtea virtuți, atâtea însușiri alese și atâtea lucruri bune se desprind din această viață cinstită și așezată a trecutului nostru...

Au venit însă vremurile de prefacere grabnică ale veacului al 19-lea, când peste sufletul nostru s'a abătut o nepotolită sete de modernizare.

Formele sociale se schimbă, modele străine ne copleşesc, gusturi şi pretenţii noi chinuesc minţile, luxul deşert se încuibază aducând cu el viaţa pripită şi sgomotoasă, funcţionari- rismul resare ca o nadă fermecătoare, patima politiceii se deslănţueşte, târând şi corumpând sufletele şi conştiinţele şi astfel toate rosturile noastre vechi de viaţă cumpenită se nimicesc: oamenii se topesc cu dragostea după lumea străinătăţii, copii se cresc în pensioane cu profesoare şi guvernante străine, dragostea de limbă, de strămoşi şi de gospodăria muncii cinstite se duce.

În sfârşit o goană cumplită de prefacere şi de înoire a bântuit sufletul nostru în acest veac.

A fost prin urmare în veacul al 19-lea un restimp, când au stat faţă în faţă vrăsmăşeşte două vieţi: viaţa potolită, temeinică şi bogată în virtuţi a trecutului nostru, şi viaţa svânturatică, şubredă şi plină de păcate a vremurilor noue de prefacere.

Oftau adânc cinstiţii nostri boeri, când îşi vedeau feciorii cum se dau pe nemţie, cum îşi uită de gospodăria părintească şi zăbăvesc pe căile pierzării, târâţi în virtejul vieţii de petreceri ucigătoare.

Ei bine, conflictul psihologic dintre viaţa vechei boerimi şi dintre viaţa cu alte apucături a vremurilor noue, acesta ne este prins şi redat de d-l Brătescu-Voineşti. şi cele mai frumoase nuvele sunt acelea, în cari autorul pune faţă în faţă aceste două vieţi deosebite, pentruca să iese cât mai la iveală conflictul acesta psihologic, precum în »Neamul Udreştilor« şi în »Pana Trăsnea Sfântul«. Iată cuprinsul celei dintâi:

Conu Costache Udrescu şi sora lui Luxiţa, erau copii lui Negoită Udrescu, boer de baştină din Târgovişte. Trăiau împreună, iarna la Târgovişte, vara la moşia sa Udreşti din apropierea oraşului.

Avea şipetul plin cu hrisoave şi act în regulă, în care se pomenia de neamul lui şi de moşia lui Udreşti cu o sută de ani înainte de Mihai Viteazul. Ii plăcea mult să-şi urmăriască moşii şi strămoşii din trecut şi să descopere toată funia neamului Udreştilor şi pentru asta stringea mereu copii după pisanii şi după portrete de ctitori bisericeşti, încât casa lui se prefacea într'un fel de muzeu.

De altfel moşia şi-o îngrijia singur şi era păhar nu altceva. Cucoana Luxiţa, soră sa, avea o cumplită groază de căsătorie şi avea patima curăţeniei: să nu fi văzut un bob de praf, că era comedie.

Conu Costache se însoară însă cu Saşinca Rupinski, frumoasă şi cu legături de rudenie cu toate neamurile boereşti din Bucureşti — femeie deci de lumea nouă.

Între ei însă nu putea fi înţelegere, căci erau în casa lor atâtea lucruri pline de farmec pentru Conu Costache şi pentru soră sa, străine şi lipsite de ori ce preţ pentru Saşinca. Aceasta ar fi vrut să prefacă viaţa lor potolită, s'o deschidă petrecerilor, pe când Conu Costache era acelaş om adâncit în treburile moşiei şi preocupat mereu cu scotocirea hârtiilor vechi şi cu buchisarea tuturor pietrilor dela biserică, în căutarea vre-unui nume de strămoş. Din această nepotrivire şi ciocnire de firi deosebite izvoresc certurile.

Impăcarea o aduce copilul, care le vine.

Vezi-ţi cum vrei de moşie şi de hrisoave, dar să ştii, că pe copil o să-l cresc eu, numai eu, aşa cum oi vrea eu — i-a zis Saşinca, şi Conu Costache primeşte, pentruca să-şi capete liniştea căsniciei.

Copilul e botezat Raoul, deşi Conu Costache ar fi vrut tare să-l numească Negoită, după numele tatălui său. I-a adus guvernantă franţuzoaică, l'a dus apoi în pension la Bucureşti şi în urmă la Paris.

În vremea asta ei se mută la moşie, în casele bătrâneşti cu pridvor, în mijlocul bogăţiei şi frumseţii câmpului, unde Conu Costache începe o muncă străduitoare pentru ridicarea sătenilor lui, făcând din Udreşti un sat model.

La Udreşti să fi poftit să vedeţi sat model. Garduri frumoase cu streşină, căsuţe curate, curţi cu grădiniţe de flori şi de zarzavaturi, despărţite de oborul în care stau vitele şi vite bune, din prăsila vitelor lui Conu Costache, iar câinii ţinuţi în lanţ, lăsaţi slobozi numai noaptea.

Nu era casă fără patru cinciszeci stupi de albine, nici femeie în sat care să nu crească viermi de mătasă; precum nu era bărbat care să nu fi învăţat să oltuiască în frunză şi în lemn.

Cucoana Luxiţa era doftoriţa satului şi se îndeletnicia cu creşterea viermilor de mătasă. Numai Saşinca nu putea pricepe farmecul unei asemenea vieţi harnice şi potolite.

Nenorocită fire a Saşinchiei. Cum or fi făcuţi oamenii, cărora le place minciuna şi li-e silă de adevăr? Inoată de

jur împrejur în fericire a avea și li-se scurge privirea după o fericire închipuită; — nu le plac florile vii și admiră florile de cârpă; rămân nepăsători la durerea din preajma lor și se înduioșează la cetirea unei nenorociri petrecute la marginea lumii. Așa era Sașinca. Se scutura de viața curată, liniștită și fără prihană, pe care ar fi putut-o duce aici și se topia după viața sgomotoasă, frământată, plină de minciuni și de intrigi, pe care o ducea la București.

Raoul sfârșise liceul la Paris și venise acasă elegant și frumos, dar cu sufletul înstrăinat, cu nici o dragoste pentru moșia strămoșilor lui, decât o vorbă svărlită nepăsător: «tiens, c'est gentil». S'a întors apoi iară la Paris, unde a mai stat trei ani fără nici o ispravă.

Vin vremuri de secetă pentru agricultori, viața risipitoare trebuie curmată și Raoul se întoarce dela Paris la București, unde e numit slujbaș la ministeriul de externe. Aci ajunge copilul răsfățat al saloanelor, dansatorul gratis al balurilor, risipind nepăsător banii tatălui său. Sașinca însă nu se poate bucura îndelung de desăvârșirea fiului ei, căci pierce cu prilejul unei catastrofe din gara Titu. Pierderea aceasta sdruncină din temelii pe Conu Costache, la care se adaogă chinurile unei neliniști ucigătoare, văzându-și copilul înstrăinat și apucat pe căile pierzării cu atât mai mult, cu cât el nu făcuse nimic pentru călăuzirea lui, ci îl lăsase pe mâni străine. De câte ori dela moartea Sașinchi nu încercase să și-l apropie de dansul, să-i explice prețul atâtor lucruri adunate și păstrate be dansul cu evlavie; vrusese să-i înfățișeze strămoșii, cari zimbiau în cadrele de pe pereții odăii lui de culcare; îl dusesse la biserică să-i citească pisană, care durmia în tihnă de trei sute de ani...

O! Nu se poate spune durerea lui Conu Costache la descoperirea depărtării dintre sufletul lui și al copilului său...

Și moare Conu Costache Udrescu, grăind în clipa din urmă: Păstrează-ți pământul neamului tău, flăcăul tatii...

Și moare și Raoul... în spazmul unei îmbrățișări...

Așa s'a stins viața aceasta curată și evlavioasă a trecutului nostru. Și azi ce avem?

Avem viața împăcătoșită, viața fără de conștiință, fără de nici o valoare morală, viața în care sufletul cinstit a lui Andrei Rădulescu cade jertfă, viața zugrăvită în prima nuvelă: «În lumea dreptății», care-ți recheamă mult piesa aceea a lui Ibsen: »Dușmanii poporului«.

Acelaş conflict sufletesc e prins în »Două surori«, în care se pune iarăş faţă în faţă un suflet senin şi cast şi unul trecut prin valurile stricăciunii din Bucureşti.

Incolo deosebeşti o mare dragoste miloasă pentru cei ce sufer, pentru cei năcăjiţi şi pentru cei umili.

Se desprinde prin urmare din tot acest volum de nuvele un suflet minunat, un suflet fără de prihană, un suflet frumos, având asupra cititorului o binefăcătoare înriurintă morală.

Iar în ceea ce priveşte limba, deosebit de frumoasă, tehnica foarte meşteşugită, mijloacele artistice bogate, îţi face impresia unui sculptor conştiinţios, care răbdător îşi poartă dalta pe grunzul de marmură, ciopliind cu minuţiozitate dintr'o parte şi dintr'alta şi lăsând să-ţi răsară înainte figuri albe, de marmoră curată.

D. Tomescu.

Crestături.

— O Reuniune agricolă s'a înfiinţat în Gherla, cu numele de »Sămănătorul«. Salutăm aceasta nouă instituţie şi-i dorim lucrare rodnică. Să lucre, să lucre neconţinut, ca un plugar bun, şi va avea roade. Să nu adoarmă, ca atâtea alte porniri bune! Eată de pildă ce scrie »Ren.« din Caransebeş despre pătaniile unei reuniuni agricole de acolo:

»Intr'un timp era să se înfiinţeze două reuniuni. D-l Bălan a ţinut câteva prelegeri, cari însă au rămas fără ecou, fiindcă nu s'au ţinut sistematic, nici nu s'au continuat.

Iar în acest an nu s'a făcut absolut nimic. Politică s'a făcut poate prea multă, prin birturi, de chemaţi şi nechemaţi, fără nici un rost, fiindcă nu vedem nici un rod real.

Caransebeşul e un oraş agricultor, ori cât de bizar ar suna aceasta la ureche. Graniţa are atâtea bogăţii naturale, încât nu ne vine a crede, că poporul e leneş, că poporul nu vrea să câştige, mai mult, decât îi trebuie pe ziua de

mâne. Aşa nu mai merge. Trebuie să se pue oamenii pe lucru. Prelegerile economice ale Asociaţiunii nu s'au ţinut, deşi avem aici profesor special de economie. Nu e de prezent nici o reuniune de agricultură. Cum am spus: a fost una şi nu mai e. Care e cauza? Răspunsul cel mai nimerit e: indolenţa inteligenţei noastre.

Pe lângă politica înaltă trebuie făcută şi politica economică, fiindcă numai bogaţi fiind putem lua lupta cu celelalte neamuri.

— Crestăm aceste şire ca un *memento*, care acum în faţa grozavei pustiiri a răscoalei ţărăneşti din România, trebuie să ne deştepte din letargie. Să ne apărăm toate comorile primejduite, dar să nu lăsăm moşia strămoşască intelenită, părăginită ori prost lucrată, că o pierdem. Şi pierzând moşia, perdem temelii pe care să clădesc toate. Tovărăşiiile agricole deci trebuiesc îmbrăţoşate de toţi, cu toată inima, şi trebuiesc spriginite în tot chipul.

— »Un salut cordial.« »Apelul nenorocit al câtorva preoţi din dieceza Gherlei, pe care »Lupta« a avut imprudenţa de a-l publica şi a ruga toate foile ca să-l repro-

ducă şi să se pronunţă asupra lui, — n'a aflat nici un echou serios în presă, şi asta încă e destulă dovadă cât de greşit a fost apelul, şi cât de mare greşală a fost publicarea lui. Redacţia »Luptei« însă, ori »redactorii« suspecti ai apelului, — nu ştim momentan cine — au căutat cu ori ce preţ să facă un echou *apelului*, care n'ar fi trebuit să vadă nici când lumina în coloanele unui organ ca »Lupta«. În scopul acesta s'a fabricat un salut, şi încă »salut cordial«, sub înscălitura plastografiată, a părintelui *Ioan Pop*, din *Jucul-de-jos*. Cea ce am vestit într'un număr, ca zvon, că »salutul cordial« departe de a fi cordial, nu e nici salut, ci o ticluire păcătoasă, s'a adevărit, şi faptul acesta aruncă lumină destulă asupra izvorului foarte turbure, din care a eşit întreagă afacerea aceasta regretabilă, pe care însă numai »Lupta« nu vrea să o regrete. Eată ce ne scrie însuşi On. *Ioan Pop* din *Jucul-de-jos*:

Onoratei Redacţiuni a »Răvaşului« în Cluj.

În Nr. 4 din 8 Martie a. c. a ziarului »Lupta« din Budapesta a apărut un articol intitulat »Un salut cordial« subscris de Ioan Pop, paroh în Jucul-de-jos, în numele mai multor preoţi.

Eu Ioan Pop, paroh în Jucul-de-jos declar că nu sunt autorul, nici intelectual, nici material al acelui articol, şi resping dela mine cu indignaţiune conţinutul lui, iar pe autorul adevărat, care cu atâta neruşinare atentează la onoarea mea îl declar de răutăcios şi ca lumniator ordinar, iar articolul vrednic de dânsul.

Rog deci On. Redacţiune a Răvaşului să binevoiască a publica aceasta declaraţiune a mea, rugând totodată şi pe aceasta cale Redacţiunea »Luptei« să-mi pună la dispoziţie originalul conceptului, obligându-mă că după ce îl voi întrebuinţa întru lămurirea

chestiunii şi repararea onoarei mele, îl voi înapoia. Jucul-de-jos la 28 Martie n. 1907. cu toată stima Ioan Pop, paroh gr-cat.

Aceasta este declaraţia, asupra autenticităţii căreia, nu încapе nici o îndoială. Comentarii nu mai trebuiesc.

X — În România răscoala ţărănească a deslănţuit un şir de evenimente. Guvernul conservator a demisionat; şi partidul liberal a fost chemat la cărmă. D-l D. A. Sturdza a constituit guvernul, şi s'a apucat grabnic de lucru, să stângenească răscoala. Cum şi cu ce mijloace, nu cercetăm; fapt că răscoala, ca un pârjol a cuprins întreagă ţeara şi a ajuns până la Severin. Pe când înşişi resculaţii nu au omorît pe nime, şi au dat priveleştea rară a unei revoluţii fără sânge, pe atunci potolirea ei s'a început cu vărsare de sânge, şi până acum peste 1000 de ţărâni şi-au dat viaţa pentru stingeră nemerocitei lor porniri de desperare. Din mulţimea scenelor sfâşietoare de inimi ce s'au petrecut, luăm una, pe apucate:

Un soldat la Craiova, — după ce s'a puşcat în popor, lăsând 15 morţi — a ieşit din şir şi s'a prezentat la maiorul.

— Vă rog de concediu, d-le Maior!

— Cum? — întreabă maiorul mirat, — Ceri concediu acum? Ai nebnuit?

— Trăiţi, don' Maior, am să îngrop pe tata. — Vezi-l, zace acolo între cei morţi?

Toţi au rămas muţi. Maiorul şi-a plecat capul emoţionat, apoi i-a dat concediu. — Soldatul s'a dus şi cu ajutorul unui ţăran, l'a dus acasă pe tatăl său, ucis poate chiar de glonţul armei lui...

De ar da D-zeu să se sfârşească odată cu acest fel de scene, ce ne dau fraţii, atunci când noi avem de purtat o luptă aşa de grea, nu pentru pâne, ci pentru sufletul nostru românesc.

O pildă dela P. Maior.

— Din Propovedanii. —

Povesteşte Ieronim la Sofonia (cap 1) cum jidovii, după ce pierduse Ierusalimul, şi apucase sub stăpânirea biruitorilor Romani, avea obicei într'o zi a anului a se aduna şi a plânge împreună pierderea Ierusalimului. Era pe vremea cuviosului părinte oprit cu contenire mare, ca nici un jidov să nu pună piciorul în Ierusalim, afară de ziua cea de jele, care era tocma ziua aceea a anului, în care întrând Romanii în Ierusalim cu steaguri şi cu arme, făcură prăpădirea cea mare, şi nici în ziua aceea nu era volnici jidovii a intra în cetate, ca să facă plânsul acela, până nu plăteamăi nainte o sumă mare de bani. Şi să vezi frate, cum nu cruţa nimica banii, numai ca să aibă îndemânare spre a putea plânge, rânduind aşa D-zeu, să ajungă a cumpăra lacrămile sale aceia ce au îndrăznit a cumpăra sângele cel d-zeesc. Deci sosind ziua cea hotărîtă, venea de toate părţile cete-cete noroadele acele ticăloase: bărbaţi, muieri, bătrâni, prunci, văduve, fecioare: toţi cu haine negre, cu părul nepieptenat, cu vestmintele pline de pulbere, cu ochii smernici, galbeni, supăraţi. Ajungând la poarta cetăţii, aci se aduna toţi într'o ceată, şi odată pornind la nemângăios plâns, care bătându-se în piept, care smulgându-şi părul, care lovindu-se cu palma peste obraz, făcea o jalnică intrare acolo, văzând uliţele acelea, căsile acelea, (măcarcă acum era altele, nu în care locuise părinţii lor) li-se înoia mai opintite suspinurile, şi aşa cu jele negrăită umbla alerga, încunjura ticăloşii, cercând biserica sa, măcar că ştia, că mai mult nu este, şi neaflându-o, nici cum nu se putea odihni; ci curând din uliţă în uliţă, urla pe cenuşa jertfelnicului, pe altarul stricat, pe turnurile sfărâmate, pe vistierile desfăcute, pe foişoarele pustiite. Aşa plângea ticăloşii multe ceasuri, fiind încunjuţi de ostaşi, care mai peurmăsilindu-i să se ducă, nu se putea ticăloşii deslipl de vederea zidurilor acelora, şi se ruga de ostaşi, ca să-i lasă să mai plângă: Ostaşii, dacă voiţi a mai plânge, le zicea, plătiţi mai mult. N'aţi crede fraţilor, şi la aceasta încă se pleca unii măcar cât era desăraci, măcar cât de hârşiţi, şi punând mâna la pungă, bani noi pentru lacrimi nouă număra, ca şi când nu s'ar fi săturat încă deplâns. Pravoslavnici creştini! Pentrucă pierduse numai biserica cea pământească îndărătnicii jidovi, simţia atâta amărăciune, cât cumpăra cu bani îndemânarea ca să poată plânge. Şi voi din protivă, căci aţi pierdut nu biserica lui D-zeu, ba încă pe D-zeul bisericei, aşa pţinu vă năcăjiţi,

cât măcar că neconţenit sunteţi chieმატი, ca să plângeţi, ca să suspinaţi pentru o pierdere aşă mare, încă vă daţi a ride, a vă desmierda? Şi când vă veţi veni în fire, şi veţi cerca unde este D-zeul vostru? Când va fi aceea ca să vă so-cotiţi odată, ca să vă întristaţi odată de atâta pagubă ce v'a adus diavolul, şi pradă, ce v'a făcut juratul vrăşmaş: »Mâna sa a întins cel ce năcăjeşte la toate poftele lui«. (Plângerea Ieremieii cap 1, stih 11). Ori ce era frumos, de cinste, preţuit, tot a luat. Stinsă e dragostea, mai moartă credinţa, lăncedă nădejdea, orbită înţelepciunea, slăbită virtutea, stricată înfrânarea, vindută dreptatea, ba ucisă; şi ceea ce cuprinde toate pierzările, e pierdut D-zeu.

Din cronica Cobzarului.

„Infamule“!*)

»Infamule«, — îmi place acest cuvânt,

Sonor, latin, m'alintă ca un cânt.

»Infamule« — nu-i mai mlădiu, mai cult, ales

Ca cel de nord, ca »Gabler«, »Ibsen«, »Brandes«?!¹

Nord rece şi sfătos, destul ne fie!

Mi-dor de zimbet cald, din bolta azurie,

Ca' n Umbria de acum, cu ris de rândunele,

Cu muguri verzi, ce au dat în rămurele. —

— Ei, uite zău — un grai latin ce poate:

Văd rândunea în loc de corb, ce scoate

Croncănituri şi graiul lor e, ah!

Nici nu italian, ci numai de »valah«.

Totuşi mi-s dragi aceste voci sonoare,

Căci soţii ăstor corbi sunt, vezi, porumbioare;

Şi »Infamule« aşă l'au cuvântat,

De m'am plecat, în suflet, încântat.

În dietă jos, când vorbele-şi destramă

Vre-un deputat valah, nu-l pot lua în seamă;

*) În numărul trecut am pomenit despre inzulă săvârşită de un deputat maghiar pe galeria parlamentului şi de răspunsul bărbătesc, ce i-s'a dat de cătră o damă română. Cazul a fost comentat de în-treagă presa şi cuvântul caracteristic, ce a picat cu acel prilej, a în-spirat pe Kozma Andor, dela »Az Ujság« să scrie în cronica lui rimată de Dumineca, nişte versuri caracteristice, pe cari le dăm, ca document în traducere fidelă Red. »Răvaşului«.

Dar sus, în galerii, nevestele române
 În portul lor național, sunt mândre de minune.
 Mulți învățați, în dar, dau să cunoască
 Ce nație ar fi cea »vlaho-rumuniască«?
 Ei, uite, eu aflai ce-i taina ei:
 Latină e, dar numai în femei;
 Bărbații-i sunt barbari, slavo-țigani,
 Ce au imitat răpirea de Sabine
 Spre paguba femeilor latine.
 Deci *Ei* e pur »valah«, iar *Ea* e din »Romani«.

*

Dar aști valahi turbați oare ce vreu?
 De ce-s dușmani Maghiarului mereu?
 Nu li destul, și fericiți nu-i face,
 Că-și pot iubi femeile în pace?!
 Femeile bujori, cu buze 'n stropi de sânge,
 Cât chiar de înjură ele — mânia 'n piept ți-o frânge?
 — Deși-i sonor, o spun discret, uimit:
 »Infamule« — e un blăstem cumplit,
 Ce se aruncă dîrz politicei maghiare
 Și nouă 'n ochi: o groaznică infamare.

*

Da! — spune drept acest: »Infamule«
 Politicei, — deși nu cum se pare
 Valahului, în furii, fără minte
 Ce ferbe amar când dă să se 'nferbinte!
 Căci de o înjură chiar și o inimă romană
 Politica de azi tot e infamă.
 Netrebnică-i, dar nu-i de fel maghiară;
 Ne stringe doar despotic, crunt în ghiară,
 Și folosind lozincă un nume sfânt
 Ea făurește tot, cu vraja unui cuvânt.
 ...Sărman maghiar, nărod și inimos,
 Cât de pătruns o spune el fălos,
 Strigând, cu alai, în Martie cincisprezece:
 »Nu mai avem tirani cu suflet rece!«
 — Se 'nșală crud!... Căci n'a fost nici odată
 Vr'un neam mai rob, vândut, în lumea toată,
 Ca cel de azi, care-l seduc minciuni
 De maghiaroni de cei cu buclele perciuni.

Uşor ce-l frâng! Ades mă trec fiori,
 Roşesc smerit şi plâng de câte ori
 La neamul meu naiv, naiv! — gândesc: —
 El e jalus pe dreptu-i strămoşesc;
 Dar pe minciuni, isteţ încornurate,
 Işi dă bietul, copil, cămaşa de pe spate.
 — »Infamule«! — cuvânt de infamat
 Pe cei ce 'nşală astăzi şi patrie şi Senat!
 Minciuna-i azi stăpână peste toate;
 Dreptatea deci s'aştepte cât mai poate.
 — Eroii ce au primit »Infamule« ironic
 Clădesc tot din minciuni azi turnul babilonic...
 Şi eu aştept... aştept — când fi-va sus, spre soare,
 Urnire fi-va grea şi înspăimântătoare...

(Din »Az Ujság« nr. dela 17 Martie n. 1907).

CRONICA.

— Lupta pentru *apărarea* şcoalelor curge necontenit, ca un torent de primăvară, ce creşte, creşte şi se umflă. Adunările populare se țin tot pe baza improprie de »locuitori şi »cetățeni«, măcar că noi am fi să fim *Români*, şi ar fi să luptăm pentru *apărarea şcoalelor româneşti*. — Un moment asemenea simptomatic şi de regretat e, că pe când se mişcă »locuitorii« şi »cetățenii« în contra proiectelor, pe atunci comitetul central al *partidului național român* nu dă nici un cuvânt de ordine, nici un sămn de viață. Măcar că adunarea cea a întreg poporului românesc, care după rezoluțiunea dela Blaj, ar trebui să fie încheierea măreață a întregii mișcări de protestare, ducând cuvântul poporului întreg până la treptele tronului — de va cere lipsa — adunarea cea mare, care se aşteaptă, fără comitetul central al partidului național nu ni-o putem închilpui. Aceasta însă ar trebui să fie una din țintele mișcării, pentrucă în ori ce caz efectul moral de reculegere, al *unei conferințe, ce ar întruni întreg partidul*, ar precumpeni foarte mult relele, ce ar mai putea să ne ispitească. După manifestările de până acum a poporului de cetățeni şi locuitori credem, că e timpul să iee şi comitetul partidului cuvântul, şi să nu se lase a fi întrecut şi — trecut în desvetudine.

Adunări s'au ținut până acum în Sibiiu, Abrud, Bachnea,

etc. și se prepară în multe alte părți, între acestea va fi de sigur și Clujul cu ținutul său.

— La Lugoj a fost reales deputat tot *Dr. G. Popoviciu* cu frumoasă majoritate. Rușinea dela Bogșa a slugit de învătătură măcar.

— În *Gherla* s'a constituit Luni, 25 Martie, tovărășia agricolă »*Sămănătorul*«, care are larg teren și larg program de lucrare, numai de și l'ar realiza cu putere multă. Tovărășia este pusă sub prezidiul d-lui *Ioan Godolanu*, proprietar în Giulatelec, un om de bine, care e o garanție a dezvoltării acestei instituțiuni folositoare, care este unică în părțile acestea ardelenene pentru Români. Viceprezident e *N. Tincu*, preot în Girolt și dirigentul filialei din *Gherla* a »*Economului*«, căreia i-se datorește inițiativa frumoasei porniri. În comitet mai sunt: *Iosif Lemenyi*, *cassar*, *Andrieu Todoran*, tipograful, secret. comptabilul *N. Gogan*, *Greg. Bucșa*, protopopul *Cheresteș*, preotul *Plaian*, și alții. În adunarea de constituire, ținută sub prezidiul d-lui protopop *Dr. E. Dăianu*, ca delegat al »*Economului*« din Cluj au fost de față 31 membri, cari au semnat îndată 84 părți à 20 cor. Inscrieri se pot face ori când. Intre fundatori s'au înscris și câțiva din număroșii țărani ce erau de față; nădăjduim că se vor înscrie tot mai mulți și se vor împărtăși de binefacerile *Sămănătorului*, căruia îi urăm spor binecuvântat.

— † *Dionisiu Făgărășianu* profesor și catihet la gimnaziul gr.-or, român din Brașov a reposat în anul 52-lea al vieții sale laborioase și în al 23-lea al zelozesei sale activități profesionale, în noapte din 8 spre 9 Martie v. a. c. Tot omul de bine te deplânge! Dormi în pace, iubite coleg! Corpul profesoral dela școalele medii gr.-or. române din Brașov.

— În 1 Aprilie se începe cvartalul al II. al anului 1907. Rugăm achitarea restanțelor și trimiterea abonamentului înainte.

— Adunarea generală a credincioșilor gr.-cat. din Șimleu a adresat camerei deputaților un protest contra proiectului lui *Apponyi*. Așa ar trebui să facă și alți credincioși.

— »*Silvania*« din Șimleu a dat în 18 ani 50.000 cor. pentru scopuri culturale și de binefacere. Acum și-a ridicat capitalul la 600.000 și va putea da tot mai mult.

— În contra proiectului primejdios al lui *Apponyi* a protestat și biserica săsească, și deputații *Sași* au fost provocați de cătră alegătorii lor să iee poziție și în cameră. *Sârbii* de

asemenea, în contra socotelilor patriotice, au început să țină adunări de protestare.

— Nazarinenii nu au în toată țara decât o singură comunitate constituită după lege, în Budapesta. Ministrul de culte a dat o ordinațiune strictă în înțelesul, că numai aceia se pot considera ca trecuți, după lege, la Bapțiști, sau nazarineni, cari se anunță la primarul din Budapesta. De acest ordin este bine să țină seamă preoții, în a căror parochie se ivesc nazarineni.

Cărți — Reviste — Ziare.

— **O carte veche și rară.** În biblioteca d-lui Iulian Martian, distinsul archeolog român din Năsăud și iubitul nostru colaborator, se află între altele și următoarea raritate bibliografică:

Katavasieriu

Acum a patra oară Tipărit

Întâia Domnie a prealuminatului Domn

Io Skarlat, Grigorie Gika Voevod

Ku blagoslovenia și kieltuiala

Sfințiisale lubitorului de Dumnezău

Kyr Grigorie Episkopul Râmnicului

În sfânta Episcopie a Râmnicului

La anul dela Hs. 1759

S'au tipărit de Popa Kostantin

Athanasie, Viē Typograful Râmnicianul

În 4° mic, 213 foi numerotate. Tipărit cu negru și roș cu caractere de aceeași mărime. Pagina plină are 25 rânduri. — Puține vignete.

Pe verso titlului este un text de 6 șire care conține »Troparul Nașterei«, și o gravură represantând pe Maria și Hristos cu 2 Archangeli.

Tecstul cărțicei este în trei limbi: românește (157) fețe slavonește și grecește (cu caractere cirilice!) 56 foi.

La pagina 212:

»Aicea la sfârșitul cărții pusem și stihurile ce le cântă copii când umblă cu steaua în seara nașterii lui Hș. și cetitoriule ce vei ceti și cu poetica vei socoti și de nu vor veni la număr bine să se știi ca noi precum le-am găsit așa le-am

şi tipărit duprecum s'au ubicinuit a se cânta, n'am mai umblat a le număra:

Steaua de sus răsare.
 Cu o taină mare:
 Steaua străluceşte;
 Pre Hs. vesteşte.
 Steaua îşi dă rază.
 Pe magii îi luminează:
 Şi magii grăiesc.
 Grai filosofesc.
 Tu eşti cea prorocită.
 De Valaam vestită,
 Că de când pământul
 N'au născut cuvântul,
 şi fără de aceasta:
 N'au născut priecista
 Născu pre Hristos
 Lumii spre folos:
 Stea prea luminoasă
 Din toate aleasă.
 Cu a ta înviere.
 Ne înveţi întocmire.
 Şi nouă ne scrie:
 În astromie
 Că s'au născut jos.
 Impăratul Hristos.

În cetatea lui David;
 Pildă arătând.
 Şi deac'au văzut.
 Au călătorit.
 Trei crai despre răsărit
 În Viflaem au venit.
 Şi îndată au aflat:
 Pe cel ce au căutat:
 Şi i-s'au închinat.
 Ca unui împărat.
 Daruri în mâni fiind
 Şi lui Hs. nântând (sic)
 Coccoane împărate.
 Şi prea luminate.
 Te ştim cine eşti mărit.
 Şi în troiţă slavit.
 În ce chip ai venit.
 Şi din fecioară te-ai născut:
 Din fecioară curată
 Şi prea nevinovată
 Pentru aceea ne rugăm ca şi
 [de la noi să primeşti
 Daruri lumeşti. —

BCU Cluj / Cen Oraţie. University Library Cluj

Dumneavoastră cinstiţi boeri aceasta e steaua de care au prorocit mai nainte verhovnicul Valaam (zicând) că va răsări o stea din iacov (sic!) şi să va radica un împărat din Terinateni(?) şi va sfărma pre toţi domnezeii Moabitenilor: care stea fostau povăţuîţi acei trei crai şi de lumină purtători filozofi, şi după raza ei mergând până la Vithleem: găsit-au pre Hs prunc mic înfaşat şi cu bucurie au zis Veniţi să ne închinăm împăratului nostru Dumnezeu fiind şi daruri în mâni aur, smirnă şi tămâe, o ce sau învrednici (sic), înalta înţelepciune şi spre şi spre cea depli norocire şi desfătare şi atâta bunătaie şi placere dumnezeiască întru toţi vecii.

Oraţie cătră ai casi.
 în care vei merge.

Cinstite jupân oblăduitoriule al casei acesteia de vreme ce ai ajuns a prăzui o taină foarte mare ca aceasta cu credinţă te închină celui ce sau născut al nostru soarelui dreptăţi ceau răsărit din pântecule fecioarei.
 ce cădem întru întunec şi umbra morţi sau aratat şi din călduroasă inimă să mulţameşti cu toţi ai casei dumitale pentru multa şi nemăsurata milă ce au facut cu

dumnezeu au înnoit firea noastră cea căzută cu naşterea ce-luia ce eu mă rog ca unuia născut fiul lui dumnezeu: şi dumnezeu adevărat să daruiască pace sănătate prealuminatului nostru domn şi viaţă norocită şi bună întemeiere, întru cinstit şi luminat scaunul măriei sale şi împreună cu toată curtea mării sale şi împreună cu dumniata cinstite jupâne şi (sau) preacinstite părinte şi cu tot norodul creştinesc ca împreună dea pururea să priimiţi bucuria aceasta în mulţi ani cu veselie cu toate cele bune şi de folos. —

În arhivul comitatului la Dej se află un exemplar al diplomei împărătesei Maria Terezia referitoare la organizaţia miliţiei grăniţereşti cu text românesc, cu litere cirile, tipărită la Viena în anul 1768; reprezintă o carte de format folio cuprinzând 30—40 foi.

— Un Român întreg. D. A. Sturdza. Idei, simţeminte lucrări din a. 1850 şi 1854. — 8° 50 pag. Tipografia şi preţul nu se indică.

— Din »Floarea Darurilor« a apărut deja nr. 5 cu bogat şi interesant cuprins. Abon. 15 lei pe an. Adresa: Buc. str. Buzzeşti 12.

BCU Cluj / Biblioteca Universitară Cluj Poşta Redacţiei şi Administraţiei.

D. V. M. în B-eiu. Mulţămim pentru înşămnarea foarte preţioasă, pe care vom publica-o cât mai curând. E foarte interesantă, unică în felul ei. — *Desamortire.* »Mă plec« zici. Cum să înţelegem...? Dorim modificările, de cari am pomenit; dar de nu vă convin publicăm şi fără ele. Timpul nefavorabil — ne dă timp. Deci conformaţi-vă ori avizaţi. Mulţumiri pentru traducerea grabnică şi bună. — *Nob.* Articolul întârzie, dar nu rămâne afară. La cea dintâi ocazie se va publica; notiţe scurte primim bucuros. — *Craiova.* Mulţumiri şi pentru bunele vestiri. Cel întrebat e tiner, da; dar nu involburat; potolit, bine simţitor şi bine gânditor, de aceea just, deşi nu merge la prânzurile de gală a lui — Justh.

Din popor.

Cine-a scornit jalele?
Mister cu vapoarele.
— Dar vaporu nu-i de vină
Că şi pe el focul mână.

(Din ţara Oltului).

Vorbe ale inimei de I. C. Lavater.

Fii pentru amici un model, iar pentru ai tăi o binecuvântare!

*

Ce nu ți-a dat lumea, acea nu poate să-ți ia.

Frumos, curat scrie numai

mașina de scris „SUN“

de oarece n'are bandă de colorare.

Mașina de scris »Sun« are o scrisoare foarte ceteată (scrisoarea se poate cunoaște limpede chiar și până la ultima literă) și prețul ei e totuși numai 320 cor.

Theil Frigyes

Cluj (Kolozsvár) (7—10)

Representantul fabricii — societate pe acțiuni — de mașine de scris a lui Frister & Rossmann.

Atelier tipografic instalație cu electricitate

Ori ce soiuri de tipărituri eu gust luate, și eu prețuri foarte moderate, rog comandați spre mulțămire la:

Tipografia „Carmen“ Petru P. Barițiu în Cluj

Ferencz József-ut Nr. 58.

Institutul indigen de asigurare

Fondat la
1868

„**Transsylvania**“

Fondat la
1868

se recomandă pentru încheierea de
Asigurări de foc și asupra vieții, de rente, zestre pe cheltuelile înmormântării etc. în toate combinațiile și cu tarifele cele mai ieftine.

Valori asigurate:

105 milioane cor.

Despăgubiri prestate:

7 milioane coroane.

Sfaturi în toate afacerile de asigurare se dau fără nici o cheltuială.

Acușitori buni se caută în condițiuni favorabile.

Agentura generală în Cluj, Emketer 16.

Asigurări se pot face la »Economul« și la Agentura »**Transilvaniei**« în Cluj.

Cine suferă de (nevoie) sgarciuri și stări nertrimite gratis și franco dela

Epilepsie

voase, se ceară broșura despre Epilepsie, care se
»*Privil. Schwanen Apotheke,*« Frankfurt
a. Main. 25—53

„THE STANDARD“

— fondată în anul 1825. —

Efectuește **asigurări pe viață** pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual   Avere proprie

Cor.: 34,600.000   Cor.: 274,000.000

Dividende solvite   Despăgubiri de viață

Cor.: 170,000.000   Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4 în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

La tipografia

»**CARMEN**«

în **Cluj**

se află de vânzare

„**ROMANA**“

(pe note)

de **Tunarul.**

Prețul unui esempl.

2 cor. 50 fil.

Tipografia „Carmen“ Petru P. Barițiu în Cluj.